

Sociální podnikání v České republice

V současné době se často setkáváme s pojmem sociální podnikání, pod kterým si každý představuje něco jiného. Mnohdy je sociální podnikání mylně zaměňováno se sociálními službami, které mají zcela jiný cíl.

■ **Text: Mgr. Šárka Dořičáková,** ambasadorka a konzultantka sociálního podnikání v ČR, předsedkyně sociálního podniku Podané ruce, družstvo Zubří

➤ Co je sociální podnikání?

Sociální podnikání jsou podnikatelské činnosti, které prospívají společnosti, životnímu prostředí a naplňují veřejné prospěšný cíl. Cílem sociálních podniků je dosahování zisku, ale také veřejné prospěšnosti. Dotace jsou jeho posledním východiskem, je nezávislý na veřejných či jiných soukromých institucích. Svůj zisk používá pro další rozvoj podniku a zvýšení prosperity společnosti. Vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním postižením, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. (České sociální podnikání, 2015) Sociální podnik využívá inovativní

a efektivní způsoby řešení v různých oblastech, jako jsou např. služby, vzdělávání, zdravotnictví, a tím pomáhá k začlenění občanů do společnosti. V sociálním podnikání je důležité mít dobrý podnikatelský záměr, partnery, kteří mají stejné priority, a nesmí se zapomínat na vyváženost sociálních a ekonomických cílů. Začínající podnikatelé přicházející z neziskového sektoru často umí velmi dobře pracovat se svou cílovou skupinou, ale opomíjejí ekonomický aspekt. Naopak podnikatelé přicházející z ekonomické sféry jsou dobří ekonomové, ale nemusí umět zvládat specifické problémy zaměstnanců.

➤ Sociální podnik

Sociální podnik je konkurenceschopný podnikatelský subjekt působící na běžném trhu, jehož účelem je vytvářet pracovní příležitosti pro osoby znevýhodněné na trhu práce a k tomu jim poskytovat přiměřenou pracovní a psychosociální podporu. Sociálním podnikem může být právnická i fyzická osoba, která naplňuje principy sociálního podniku a svůj veřejně prospěšný cíl má specifikovaný ve svých zakládacích dokumentech.

➤ Co není sociální podnik

Sociálním podnikem není každý zaměstnavatel, který se tak označí, není to ani sociálně terapeutické pracoviště, jelikož poskytuje službu, a ne zaměstnání. Integrovaným sociálním podnikem nemusí být také automaticky každý, kdo zaměstnává nad 50 % osob se zdravotním postižením.

➤ Současný stav

V České republice byla na podporu sociální ekonomiky a sociálního podnikání ustanovena v roce 2009 Tematická síť pro rozvoj sociální ekonomiky (TESSEA). Cílem této názorové platformy je prosazovat koncept sociální ekonomiky a sociálního podnikání v podmínkách České republiky. TESSEA sdružuje a společně zastupuje zájmy svých členů, kterými jsou organizace i jednotlivci, jež mají zájem podporovat rozvoj sociálního podnikání. (Bednáriková a Francová, 2011, s. 7) Činnost TESSEY koordinuje P3 – People, Planet, Profit, o. p. s., která je jed-

ním z nejvýznamnějších širitelů sociálního podnikání. V rámci projektu „Podnikání jinak“ vznikla síť osmi ambasadorů, kteří propagují sociální podnikání v regionech České republiky. Současně byl vytvořen web: www.ceske-socialni-podnikani.cz, který poskytuje základní informace o dané problematice. V rámci projektu vznikly dvě publikace: „Příklady dobré praxe“ a manuál „Jak založit sociální podnik“. Velkým přínosem tohoto projektu je i adresář sociálních podniků tříděný podle oborů, krajů, společenské prospěšnosti a cílových skupin. K sociálnímu podnikání se hlásí 211 podniků, s nejčastější právní formou s. r. o. V letošním roce vznikla nová publikace s názvem „Podnikajte pomalu“, která je určena nestátním neziskovým organizacím a zachycuje zkušenosti sociálních podniků se zaměstnáváním osob s mentálním postižením a duševním onemocněním. (České sociální podnikání, 2015)

Dalším aktérem podporujícím sociální podniky je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (dále MPSV ČR). V rámci individuálního projektu „Podpora sociálního podnikání“ nabízí poradenství v oblasti sociálního podnikání prostřednictvím lokálních konzultantů (sociálních podnikatelů), které je zaměřeno na zahájení podnikání, sdílení praxe a přenos zkušeností. MPSV ČR nabízí zájemcům bezplatné stáže v sociálních podnicích a od října 2014 poskytuje také poradenství koučů v oblasti marketingu, gastronomie a krizového řešení. (Evropský sociální fond v ČR). Již dnes je bohužel zřejmé, že některé sociální podniky, které obdržely podporu, po ukončení projektu zanikají. Mnohé z nich svou činnost po vyčerpání grantu ukončily a zaměstnanec propustily. To však není cílem podpory sociálního podnikání, které je dnes velmi diskutované a prioritní ve všech strategických dokumentech na další plánovací období. V rámci tohoto projektu byly vytvořeny rozpoznávací znaky neboli indikátory, pomocí kterých lze sociální podnik identifikovat. Vznikly tak dvě sady rozpoznávacích znaků pro obecný sociální podnik a integrační sociální podnik. Tyto sady jsou rozděleny do pěti oblastí: veřejně prospěšný cíl, sociální prospěch, ekonomický pro-

„Sociální podnik svůj zisk používá pro další rozvoj podniku a zvýšení prosperity společnosti.“

spěch, environmentální prospěch a místní prospěch. V každé z těchto oblastí je vymezen jeden nebo několik indikátorů včetně způsobu jejich naplnění. Sociální podniky budou moci žádat již od srpna letošního roku o podporu ze systémového projektu MPSV ČR. (České sociální podnikání, 2015)

Nejčastější chyby sociálních podnikatelů:

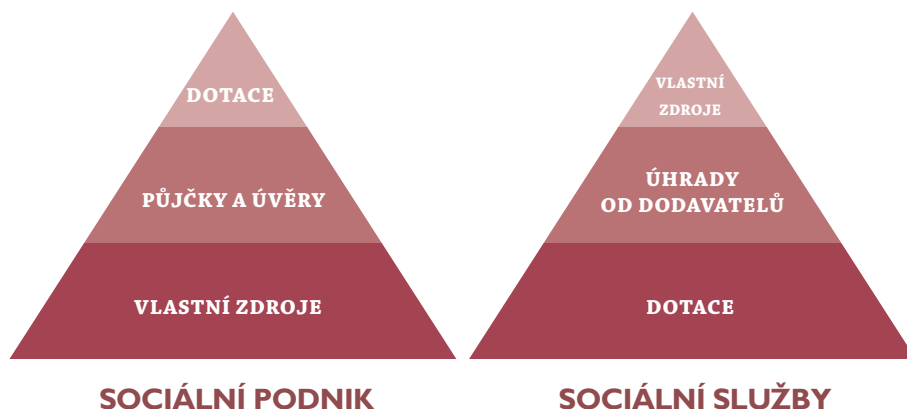
- nesprávná volba společníků;
- úzký okruh zákazníků;
- vývoj produktů, o které není zájem;
- nepřiměřená cena;
- nedostatečný počáteční kapitál;
- neurčení odpovědnosti a kompetencí
- absence dlouhodobých cílů;
- zaměření se na kvantitu (příliš mnoho aktivit) na úkor kvality.

Legislativa

V současné době v České republice schází zákon o sociálním podnikání. Do výhledu legislativních prací vlády na léta 2015 až 2017, který vláda vzala na vědomí dne 12. března 2014 pod č. 165, patří věcný záměr o sociálním podnikání. Předkladatelem věcného záměru zákona o sociálním podnikání je ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, spolupředkladatelem ministryně práce a sociálních věcí a ministr průmyslu a obchodu. (Vláda ČR, 2015) Dnes je sociálním podnikatelem ten, kdo naplňuje principy sociálního podnikání.

Cílem sociálních podniků je dosahování zisku, ale také veřejné prospěšnosti. Dotace jsou jeho posledním východiskem, je nezávislý na veřejných či jiných soukromých institucích.

Rozdíly ve financování

Autor: Mgr. Šárka Dořičáková

Výhody pro sociální podniky

Všechny členské státy Evropské unie musí do roku 2016 přizpůsobit své zákony o veřejných zakázkách. Zadavatelé tak budou moci uplatňovat zvláštní podmínky v sociální a environmentální oblasti a ve veřejných zakázkách efektivněji zdůrazňovat kritéria kvality oproti samotné ceně. To umožní větší přístup malým a středním podnikatelům a zejména sociálním podnikatelům k veřejným zakázkám.

Grantový program ČSOB Stabilizace sociálních podniků

Již dva roky za sebou podpořila ČSOB sociální podniky finanční částkou nebo odborným poradenstvím na zefektivnění jejich činnosti. V roce 2013 byly podpořeny čtyři sociální podniky v celkové částce 320 000 Kč, v roce 2014 to bylo již devět podniků v částce 400 000 Kč. V letošním roce bude v srpnu vyhlášeno již třetí kolo grantového programu, v rámci něhož se plánuje podpořit ještě více sociálních podniků vyšší částkou.

Podpora sociálního podnikání 2014+

V minulém dotačním období bylo podpořeno a realizováno 122 projektů výzvy č. 30 OP LZZ v částce necelých 400 mil. Kč a 44 projektů z výzvy č. 1 a 8 IOP investiční podporou v částce téměř 140 mil. Kč. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Evropský sociální fond v ČR) V srpnu bude opět s největší pravděpodobností vyhlášena výzva na podporu sociálního podnikání. (ESF v ČR) Podmínkou pro získání grantů je dobře zpracovaný podnikatelský plán. Velmi nutné je si však uvědomit, že založení sociálního podniku je dlouhodobý proces, který potřebuje zdravou organizaci, správné lidi, peníze a velkou zásobu energie. Na začátku si tedy nejprve položte základní otázky: PROČ, CO, KDY, KDE, JAK?

Zdroje:

- Bednářiková D. a Francová P. Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR: plná verze. Vyd. 1. Praha: Nová ekonomika, 2011, 63 s. ISBN 978-80-260-0934-4.
- České sociální podnikání, 2015. [online] 2015 [cit. 2015-05-12] Dostupné z: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/>
- ČSOB grantový program stabilizace sociálních podniků. [online] 2015 [cit. 2015-05-12] Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Spolecenska-odpovednost/odpovedne-podnikani/Stranky/CSOB-grantovy-program-stabilizace-socialnich-podniku.aspx>
- Evropský sociální fond v ČR, 2014. Podpora sociálního podnikání v ČR. [online] 6. února 2013 [cit. 2015-05-12] Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/projekty/podpora-socialniho-podnikani-v-cr>
- Evropský sociální fond v ČR, 2014. Podpora sociálního podnikání v ČR. [online] 6. května 2015 [cit. 2015-05-15] Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/evropska-komise-schvalila-opz?lang=1&ref=m&source=email>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Integrovaný operační program. [online]. [cit. 2015-05-12] Dostupné z: www.strukturalni-fondy.cz/iop
- Vláda České republiky, 2015. Plán legislativních prací vlády na rok 2015. [online] 7. ledna 2013 [cit. 2015-05-12] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/plan-legislativnich-praci-na-rok-2015-125665/>
- Zieglerová, A. Prezentace společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, 2014. [online] 20. února 2014 [cit. 2015-05-12] Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/seminar-socialni-podnikani-a-podpora-socialniho-podnikani-prostrednictvim-verejnych-%20zakazek-aktuality-10439.html>